

EGZAMIN ÓSMOKLASISTY

od roku szkolnego 2018/2019

JĘZYK POLSKI

Przykładowy zestaw zadań (EO_Q)

Czas pracy: do 180 minut

GRUDZIEŃ 2017

Centralna Komisja Egzaminacyjna
Warszawa

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Ryszard Kapuściński

HEBAN

Przede wszystkim rzuca się w oczy światło. Wszędzie – światło. Wszędzie – jasno. Wszędzie – słońce. Jeszcze wczoraj, ociekający deszczem, jesienny Londyn. Ociekający deszczem samolot. Zimny wiatr i ciemność. A tu, od rana całe lotnisko w słońcu, my wszyscy – w słońcu.

Dawniej, kiedy ludzie wędrowali przez świat pieszo, jechali na wierzchowcach albo płynęli statkami, podróż przyzwyczajała ich do zmiany. Obrazy ziemi przesuwwały się przed ich oczami wolno, scena świata obracała się ledwie-ledwie. Podróż trwała tygodniami, miesiącami. Człowiek miał czas, żeby zżyć się z innym otoczeniem, z nowym krajobrazem. Klimat też zmieniał się etapami, stopniowo. Nim podróżnik dotarł z chłodnej Europy do rozpalonego równika, miał już za sobą przyjemne ciepło Las Palmas, upały El-Mahary i piekło Zielonego Przylądka.

Dzisiaj nic nie zostało z tej gradacji¹! Samolot gwałtownie wrywa nas ze śniegu i mrozu i jeszcze tego samego dnia rzuca w rozpaloną otchłań tropiku. Nagle, ledwie przetarliśmy oczy, jesteśmy wewnątrz wilgotnego piekła. Od razu zaczynamy się pocić. Jeżeli przylecieliśmy z Europy zimą – zrzucamy palta, zdejmujemy swetry. To pierwszy gest inicjacji² nas, ludzi Północy, po przybyciu do Afryki.

Ludzie Północy. Czy pomyśleliśmy, że ludzie Północy stanowią na naszej planecie wyraźną mniejszość? Kanadyjczycy, Polacy, Litwini, Skandynawowie, część Amerykanów i Niemców, Rosjanie i Szkoci, Lapończycy i Eskimosi, Ewenkowie i Jakuci – lista jest tak bardzo długa. Nie wiem, czy obejmuje ona w sumie więcej niż pięćset milionów ludzi:

mniej niż dziesięć procent mieszkańców globu. Natomiast ogromna większość żyje w ciepłe, całe życie grzeje się w słońcu. Zresztą człowiek narodził się w słońcu, jego najstarsze ślady znaleziono w ciepłych krajach.

¹ Gradacja – stopniowanie.

² Inicjacja – rozpoczęcie nowego etapu.

[261 słów]

Zadanie 1. (1 pkt)

Oceń, czy zdania są prawdziwe. Otocz kółkiem TAK albo NIE.

1. Tekst Ryszarda Kapuścińskiego ukazuje różnice między różnymi częściami świata.

TAK NIE

2. Z tekstu Ryszarda Kapuścińskiego wynika, że sposób podróżowania nie zmienił się od wieków.

TAK NIE

Zadanie 2. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem właściwą odpowiedź.

W tekście *Heban* punktem wyjścia do refleksji o charakterze ogólnym stała się podróż

- A. z Anglii do Ameryki Północnej.
- B. z Kanady do Australii.
- C. z Londynu do Afryki.
- D. z Warszawy do Londynu.

Zadanie 3. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem właściwą odpowiedź.

Pierwszy akapit tekstu informuje o

- A. wpływie pogody na samopoczucie ludzi.
- B. wartościach, jakie ma dla człowieka rozwój komunikacji.
- C. podobieństwach między sposobami przemieszczania się dawniej i dziś.
- D. gwałtowności zmian doświadczanych w wyniku odbywania podróży.

Zadanie 4. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem właściwą odpowiedź.

Osoba wypowiadająca się w tekście *Heban*

- A. opisuje nieznaną mu świat.
- B. krytykuje zachodzące w świecie zmiany.
- C. nie uczestniczy w opisywanych zdarzeniach.
- D. utożsamia się z ludźmi pochodzącymi z Północy.

Zadanie 5. (2 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem właściwą odpowiedź.

a) We fragmencie *Wszędzie – światło. Wszędzie – jasno. Wszędzie – słońce* powtórzony wyraz jest

- A. rzeczownikiem.
- B. czasownikiem.
- C. przysłówkiem.
- D. spójnikiem.

b) Wyjaśnij, jakie znaczenie dla rozumienia tekstu Ryszarda Kapuścińskiego ma powtórzenie wyrazu *wszędzie*.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 6. (1 pkt)

Oceń, czy zdania są prawdziwe. Otocz kółkiem TAK albo NIE.

1. Sformułowanie *Dzisiaj nic już nie zostało z tej gradacji!* wyraża emocje.

TAK NIE

2. W tekście Ryszarda Kapuścińskiego zostały użyte zwroty charakterystyczne dla stylu urzędowego.

TAK NIE

Zadanie 7. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem literę A albo B.

Wypowiedzenie *Człowiek miał czas, żeby zżyć się z innym otoczeniem, z nowym krajobrazem* jest

- A. zdaniem podrzędnie złożonym.
- B. zdaniem współrzędnie złożonym.

Zadanie 8. (2 pkt)

a) Wyjaśnij znaczenie sformułowania *scena świata obracała się ledwie-ledwie*, użytego w tekście.

.....

.....

.....

.....

b) Podaj dowolny związek frazeologiczny z wyrazem *świat* i wyjaśnij znaczenie tego związku.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 9. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem właściwą odpowiedź.

Rzeczownikiem, którego pisownia wielką literą ilustruje dokładnie tę samą zasadę ortograficzną, co zastosowana w słowie „Kanadyjczyk”, jest

- A. Kraków.
- B. Rosjanin.
- C. Aleksander.
- D. Europejczyk.

Zadanie 10. (3 pkt)

Napisz ogłoszenie o wycieczce do Puszczy Białowieskiej organizowanej przez Szkolny Klub Turystyczny. Zachęć koleżanki i kolegów do udziału w wyprawie. Uwaga: w ocenie wypowiedzi będzie brana pod uwagę poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. (2 pkt)

a) Podaj imię i nazwisko autora oraz tytuł utworu, z którego pochodzi poniższy fragment.

„Dziś, nowym zwyczajem,
My na naukę młodzież do stolicy dajem
I nie przeczym, że nasi synowie i wnuki
Mają od starych więcej książkowej nauki;
Ale co dzień postrzegam, jak młódź cierpi na tem,
Że nie ma szkół uczących żyć z ludźmi i światem.
Dawniej na dwory pańskie jechał szlachcic młody”

Autor:

Tytuł:

b) Odwołując się do znajomości powyżej całej lektury, wyjaśnij, jaką rolę odgrywały podróże w życiu jednego z bohaterów tego utworu.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12. (1 pkt)

Uzupełnij zdanie. Otocz kółkiem właściwą odpowiedź.

W zdaniu *Dzisiaj nic nie zostało z tej gradacji!* podkreślony wyraz to A/B, i pełni w zdaniu funkcję C/D.

A. przymiotnik

C. okolicznika

B. przysłówek

D. przydawki

Zadanie 13. (1 pkt)

Oceń, czy zdanie są prawdziwe. Otocz kółkiem TAK albo NIE.

1. Wypowiedzenie *Czy pomyśleliśmy, że ludzie Północy stanowią na naszej planecie wyraźną mniejszość?* jest pytaniem retorycznym.

TAK

NIE

2. Wypowiedzenie *Czy pomyśleliśmy, że ludzie Północy stanowią na naszej planecie wyraźną mniejszość?* zostało użyte, aby nadać wypowiedzi charakter emocjonalny.

TAK

NIE

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

MISTRZOWSKI PRZEPIS NA KOMIKS

Co to jest komiks?

– Komiks to sposób opowiadania, za pomocą którego można kreować dowolne światy i historie. W Polsce używa się określenia „komiksowe” jako synonimu czegoś fantastycznego, nieprawdopodobnego lub co gorsza, niepoważnego. Świadczy to o niewiedzy lub braku styczności z komiksem [...] – tłumaczy Hubert Ronek, twórca komiksów [...].

– Najważniejsza w komiksie jest wciągająca opowieść ubrana w odpowiednią szatę graficzną. By powstał komiks, wystarczą dwa kadry i prosta pointa, gag – mówi Piotr „Bedyk” Bednarczyk, rysownik serii komiksowych [...].

Co jest najważniejsze w komiksie?

– Najważniejsze jest harmonijne połączenie rysunku i tekstu. Musi być rysunek i tekst, i do tego mają się układać w spójną, ciekawą historię. Harmonijnie! – mówi Tomasz Samojlik, autor komiksów i książek dla dzieci.

– Komiks jest medium bardzo rozwojowym i dynamicznie zmienia swój język, coraz szerzej czerpiąc z dokonań i możliwości innych dziedzin sztuki, jak literatura czy sztuki plastyczne – tłumaczy Hubert Ronek. – [...] Bez dobrego scenariusza nawet najpiękniej narysowany komiks będzie nieciekawym, a nawet nieczytelnym dla odbiorcy. Z kolei dobrze napisana historia może odrzucać od lektury warstwą wizualną. [...]

Jak być dobrym twórcą komiksu?

– Moim zdaniem, aby być dobrym twórcą komiksu – rysownikiem lub scenarzystą – trzeba znać dobrze ten język, umiejętnie się nim posługiwać, korzystać z jego możliwości – a najlepiej nauczyć się tego

wszystkiego, będąc czytelnikiem komiksów. Wówczas możemy zaobserwować różne rozwiązania i zobaczyć, jak za pomocą tego medium inni opowiadają historię – mówi Hubert Ronek. – Kiedy mamy opanowany język komiksu, rolą dobrego scenarzysty jest solidne przygotowanie fundamentów opowiadanej historii – stworzenie lub poznanie świata, który będzie ją opisywał. Jeśli ktoś pisze komiks historyczny o bitwie pod Monte Cassino, musi najpierw przeczytać kilka książek na ten temat, obejrzeć kilka filmów, poznać realia tamtego czasu itd. [...]

Gdzie szukać inspiracji?

– Jeśli ktoś chce być twórcą komiksów, to radzę, by przede wszystkim nie rezygnował ze swoich marzeń. Tylko rysował, rysował i rysował. Kiedyś często publikowało się w tzw. fanzinach, pismach wydawanych na ksero w drugim obiegu. [...] Inspiracji można szukać wszędzie, choćby w codzienności. Podpatrywać można doświadczonych twórców, czytając ich komiksy [...].

– Dobrze udać się czasem do jakichś niekomiksowych źródeł. Ja inspirowałem się Asteriksem, Sknerusem McKwaczem czy Popeye'em, ale wpływ na moje scenariusze miały też filmy, animacje czy książki. Czasem dobrze jest spróbować czegoś z innej beczki. Nawet jeśli nie wyjdzie i nie będzie się do końca zadowolonym z efektów, nabierze się nowego doświadczenia lub dystansu – dodaje Maciek Kur.

– Inspirujące jest oglądanie i analizowanie prac ulubionych autorów komiksów, grafików czy malarzy – mówi Piotr „Bedyk” Bednarczyk. – Ważną inspiracją jest dzieciństwo i odnalezienie emocji związanych z pierwszym kontaktem z komiksem czy rysunkiem. Bo rysunek i inne formy sztuki to sfera emocji.

[432 słowa]

Zadanie 14. (1 pkt)

Oceń, czy zdania są prawdziwe. Otocz kółkiem TAK albo NIE.

1. Artykuł *Mistrzowski przepis na komiks* przedstawia opinie specjalistów dotyczące współczesnych komiksów.

TAK NIE

2. Tekst zachęca do tworzenia komiksu jako jednej z dziedzin współczesnej sztuki.

TAK NIE

Zadanie 15. (1 pkt)

Na podstawie artykułu podaj jedno źródło inspiracji dla twórców współczesnych komiksów.

.....

.....

Zadanie 16. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem właściwą odpowiedź.

Najbardziej charakterystyczne elementy komiksu to

- A. akcja i punkt kulminacyjny.
- B. tekst w dymkach i rysunki.
- C. opowiadanie i pointa.
- D. fantastyka i rysunki.

Zadanie 17. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem właściwą odpowiedź.

W sformułowaniu *język komiksu* wykorzystanym przez Huberta Ronka wyraz *język* oznacza

- A. narząd mowy.
- B. wypowiedzi bohaterów komiksu.
- C. zasób środków wyrazu używanych przez autorów komiksów.
- D. tekst wypowiedziany przez narratora komiksu i zapisany w ramce.

Zadanie 18. (1 pkt)

W artykule *Mistrzowski przepis na komiks* użyto związku wyrazowego *spróbować czegoś z innej beczki*. Wyjaśnij przerośne znaczenie tego sformułowania.

.....

.....

.....

Zadanie 19. (1 pkt)

Przeczytaj poniższy fragment.

– Jeśli ktoś chce być twórcą komiksów, to radzę, by przede wszystkim nie rezygnował ze swoich marzeń. Tylko rysował, rysował i rysował.

Na podstawie podanego fragmentu uzupełnij poniższe zdanie nazwą środka stylistycznego.

Aby podkreślić rolę konsekwencji i uporu w działaniu twórców komiksu,

autor wypowiedzi użył

Zadanie 20. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem właściwą odpowiedź.

Wyraz nazywający nową formę publikowania, na przykład *fanzin*, jest

- A. dialektyzmem.
- B. eufemizmem.
- C. neologizmem.
- D. archaizmem.

Zadanie 21. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem literę A albo B.

Użyte w pierwszym zdaniu tekstu wyrazy *fantastyczny*,
nieprawdopodobny to

A. antonimy.

B. synonimy.

Zadanie 22. (1 pkt)

Oceń, czy zdania są prawdziwe. Otocz kółkiem TAK albo NIE.

1. Według Huberta Ronka komiks daje swoim twórcom nieograniczone możliwości kształtowania fabuły.

TAK NIE

2. Zarówno Piotr Bednarczyk, jak i Maciej Kur są zdania, że przy tworzeniu komiksów warto odwoływać się do innych dziedzin sztuki.

TAK NIE

Zadanie 23. (2 pkt)

a) Wyjaśnij, w jakim znaczeniu został użyty wyraz *fundament* w zdaniu *Solidne przygotowanie fundamentów opowiadanej historii.*

.....

.....

b) Wyjaśnij, na czym polega *solidne przygotowanie fundamentów opowiadanej historii* zdaniem Huberta Ronka.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 24. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem właściwą odpowiedź.

Sformułowania *to coś nie tak* oraz *wrzucając do sieci* są typowe dla

- A. mówionej odmiany polszczyzny.
- B. pisanej odmiany polszczyzny.

Zadanie 25. (20 pkt)

Temat 1.

Podróże nie tylko pozwalają poznać świat, lecz także pomagają zrozumieć siebie. Napisz rozprawkę, w której odwołasz się do lektury obowiązkowej oraz do innego utworu literackiego. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 150 słów.

Temat 2.

Dzięki niemu udało mi się lepiej zrozumieć świat. Napisz opowiadanie o swoim spotkaniu z bohaterem wybranej lektury obowiązkowej. Wypracowanie powinno dowodzić, że dobrze znasz wybraną postać. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 150 słów.

Lista lektur obowiązkowych¹

Klasy IV–VI

Jan Brzechwa, *Akademia Pana Kleksa*

Janusz Christa, *Kajko i Kokosz. Szkoła latania* (komiks)

René Goscinny, Jean-Jacques Sempé, *Mikołajek* (wybór opowiadań)

Rafał Kosik, *Felix, Net i Nika oraz Gang Niewidzialnych Ludzi*

Ignacy Krasicki, wybrane bajki

Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa*

Adam Mickiewicz, *Powrót taty, Pani Twardowska, Pan Tadeusz* (fragmenty, w tym: opisy, zwyczaje i obyczaje, polowanie i koncert Wojskiego)

Ferenc Molnár, *Chłopcy z Placu Broni*

Bolesław Prus, *Katarynka*

Juliusz Słowacki, *W pamiętniku Zofii Bobrówny*

John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*

Henryk Sienkiewicz, *W pustyni i w puszczy*

Józef Wybicki, *Mazurek Dąbrowskiego*

Wybrane mity greckie, w tym mit o powstaniu świata oraz mity o Prometeuszu, o Syzyfie, o Demeter i Korze, o Dedalu i Ikarze, o Heraklesie, o Tezeuszu i Ariadnie, o Orfeuszu i Eurydyce

Biblia: stworzenie świata i człowieka oraz wybrane przypowieści ewangeliczne, w tym o siewcy, o talentach, o pannach roztropanych, o miłosiernym Samarytaninie

Wybrane podania i legendy polskie, w tym o Lechu, o Piaście, o Kraku i Wandzie

Wybrane baśnie polskie i europejskie, w tym: Charles Perrault, *Kopciuszek*, Aleksander Puszkina, *Bajka o rybaku i rybce*

Klasy VII i VIII

Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*

Aleksander Fredro, *Zemsta*

Jan Kochanowski, wybór fraszek, pieśni i trenów, w tym treny I, V, VII, VIII

Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*

Ignacy Krasicki, *Żona modna*

Adam Mickiewicz, *Reduta Orzona, Śmierć Pułkownika, Świtezianka, Dziady* część II, wybrany utwór z cyklu *Sonety krymskie, Pan Tadeusz* (całość)

Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*

Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis, Latarnik*

Juliusz Słowacki, *Balladyna*

Stefan Żeromski, *Syzyfowe prace*

Sławomir Mrożek, *Artysta*

Melchior Wańkowicz, *Ziele na kraterze* (fragmenty), *Tędy i owędy* (wybrany reportaż)

¹ W latach 2019–2021 na egzaminie będą pojawiały się pytania dotyczące lektur obowiązkowych tylko dla klasy VII i VIII.